

Arti sipas Islamit

Islami vlerëson fjalën e urtë dhe oratorinë në rrugën e njohjes së Zotit. Fjala e bukur është shenjë e hirit të Zotit. Vetë Zoti i ka dhënë fjalës hyjnore krahët e elokucës dhe e ka nisur atë në fluturimin e përjetshëm, duke ndriçuar gjithë historinë me dritën e saj shkëlqimtare.

Profeti Mohamed (S) i cilëson poetët e angazhuar si udhërrëfyes të vendit.

Është pikërisht begatia e shprehjes tërheqëse dhe emocionuese e ngjarjeve të Qerbelasë, të cilat bëjnë që Ashura të mos jetë thjesht një ndodhi, por një kulturë, një tablo, në të cilën poezia e gjallë e dashurisë i është paraqitur historisë e shkruar me gjak.

Puna artistike nuk merr fund me përmbajtjen, pasi edhe forma ka rëndësi të madhe. Një enë jo e bukur e tregon të shëmtuar ushqimin që mban. Për të ndërtuar një enë të bukur në fushën e artit, nuk mjafton vetëm talenti, por duhet edhe përgatitja. Artistët që e kuptojnë përgatitjen si bazën e artit, e ndjejnë se duhet të nxitojnë në ndihmë të të rinjve.

Poezia dhe të gjitha format artistike janë dhuratë e Zotit. Si të tilla ato duhet të jenë në shërbim të krijesës së Zotit dhe të bartin aspiratat e larta hyjnore.

Këtu duam të theksojmë diçka: këtë veçori e ka ajo poezi dhe ai art që ka një strukturë artistike me të vërtetë solide, pra që është me të vërtetë art, sepse në të kundërt nuk do të mbijetojë, e, në asnjë mënyrë nuk do të transmetohet . . . Ajo që të tërheq është bukuria, e, nëse nuk ekziston bukuria, askush nuk shikon se ç'ka brenda saj për të kuptuar.

Tashmë duhet që një gjuhë, në interpretim, në të bukurën, në se do të jetë e nevojshme, edhe në mënyrën e shprehjes dhe në formën e saj, të ketë frymë novatore. Ka edhe mjaft “duhet” të tjera . . . që janë jo më pak të nevojshme në përsosjen e poezisë së sotme.

Edhe subjektet më të bukura, po të shpreheshin në një formë të keqe, nuk do ta bënin veprën aspak të bukur. Natyrisht në një poezi, subjekti nuk duhet konsideruar si i dorës së dytë. Subjekti ka rëndësi të dorës së parë, por një subjekt i mirë, pa një teknikë të mirë poetike nuk do të ketë vlerë, nuk do të jetë i dobishëm dhe nuk mund të bëjë punën e propagandës, që është detyra kryesore e artit.

Poezia dhe arti janë format më të bukura për të gjitha kumtimet e reja, janë tharmi i përhapjes dhe i depërtimit të këtyre kumtimeve deri në thellësi të zemrave dhe të shpirtit njerëzorë. Poetët dhe oratorët syçelët gjithmonë kanë arritur që me rolin e tyre të përjetshëm në librin e historisë t'u paraqesin brezave pasardhës kulturën më të lartë njerëzore.

Në botën e letërsisë dhe të artit, poezia ka një veçori dhe një privilegj. Natyrisht arti në të gjitha format dhe mënyrat e tij qoftë figurativ, dramaturgjik apo muzikor, sikurse poezia dhe tregimi, drama ose llojet e ndryshme të prozës, të gjitha së bashku dhe secila në vendin e vet, luajnë një rol të rëndësishëm në shprehjen e një mesazhi dhe në mishërimin e ndjenjave, të cilat nuk janë më pak të rëndësishme se mendimi dhe arsyeja, por janë vetëm një formë piktoreske e tyre. Pikërisht këtu qëndron vlera e artit. Arti nuk është gjë tjetër, veçse një formë e shprehjes ose e paraqitjes. Por kjo formë e shprehjes dhe e paraqitjes ka vlerë më ndikuese, më të saktë, më depërtuese dhe më të qëndrueshme se çdo gjë tjetër dhe çdo manifestim tjetër, vetëm atëherë kur bëhet art me kuptimin e vërtetë të fjalës. Për çdonjërin nga cilësitë që përmenda: më ndikues, më i saktë, më depërtues dhe më i qëndrueshëm, mund të flitet më vehte.

T'i kushtosh vëmendje çdonjërit prej tyre do të thotë të kuptosh mirë artin.

Një ekspozitë ose një raport mund të ketë një formë të lartë e të saktë shkencore studimore, por nuk ka një paraqitje artistike. Në këtë drejtim të gjitha llojet e arteve

janë njësoj. Sigurisht, nëse në të gjitha artet nuk do të mungojë aspekti i paraqitjes dhe i shprehjes së mesazhit, përsëri do të bëhet fjalë vetëm për një dimension të tij dhe jo për të gjithë artin.

Arti është një mjet i jashtëzakonshëm. Por midis llojeve të ndryshme të artit, disa kanë specifika, dhe një prej këtyre llojeve është poezia. Poezia ka parësi: dihet që poezia është një nga dukuritë më të vjetra të qytetërimit njerëzor. Mundet që edhe piktura të jetë afërsisht kështu. Por kjo gjë vihet re më pak në gjinitë e tjera të artit. Gjuha e poezisë dhe paraqitja e poezisë është mjaft e vjetër dhe e lashtë dhe tregon se njerëzimi qysh në fillim ka patur nevojë për poezinë. Kur them njerëzimi, nënkuptoj edhe poetin, edhe artistin edhe atë të cilit i drejtohet artisti. Të gjithë kanë nevojë për këtë. Nëse nuk do të kishin, ajo nuk do të shfaqej kaq herët.

Pra, kjo është veçori e poezisë. Edhe sot nëse ju doni të qëmtoni midis kulturave, qytetërimeve, revolucioneve dhe gjithë dukurive shpirtërore të njerëzimit, për të njohur thellësitë e tyre, një nga rrugët më të drejta do të ishte të shikonit poezinë e tij. Poezia në të vërtetë është elementi kryesor i letërsisë.

Poeti dhe artisti i angazhuar e veshin petkun e çmuar të krijimtarisë së tyre vetëm në trupin e vlerave. Ky është pikërisht treguesi më delikat i shpirtit njerëzor.

Artisti duhet të konsiderohet si gjuha për të transmetuar idetë e larta, ndërsa nxitja e artistëve të angazhuar në shoqëri dhe përgatitja e tyre është një ndërmarrje themelore. Dihet se arti ka veçorinë që për shkak të delikatesës së natyrës njerëzore, të ndikojë në natyrën e saj. Çdo lloj arti ndikon në natyrën njerëzore, pavarësisht se ai që ndikohet, nuk është në gjendje ta analizojë atë art. Arti lë gjurmët e tij në shpirtin e njeriut. Sa më i pakët të jetë tharmi artistik, aq më i pakët do të jetë ndikimi i tij.

Një pyetje shtrohet vazhdimisht para njerëzve: Pse disa nga artistët i ndërpresin lidhjet me njerëzit e sjellshëm dhe vlerësonjës të vendit të tyre pikërisht në kohën kur midis tyre dhe njerëzve nuk ekziston ndonjë pengesë? Kjo është një pyetje historike: Çfarë mangësie ka dhe ka pasur në gjuhën dhe mendimin e disa artistëve, të cilëve, në kohën kur madhështia e lëvizjes njerëzore të popullit të atdheut të tyre ngjalli admirimin e botës, megjithëse para kësaj kishin pasur pretendime artistike, iu mbeti fjala dhe pena ose papritur folën dhe shkruan në kundërshtim me bindjet dhe kërkesat e popullit të tyre?

Njeriu i zakonshëm, për të kuptuar, ka nevojë që t'i tërhiqet vëmendja, t'i tërhiqet zemra dhe vështrimi. Kur do të shohë ai? Kur do të ekzistojë diçka që e tërheq, kur ka art, kur ka bukuri. Poezia është mishërimi i bukurisë. Pra poezia duhet të zhvillohet për të sqaruar dhe kuptuar të vërtetën.